

Morðskir skyldmenn

Tað er næstan bara neyð og elendigheit að hoyra í útvarpinum og sjónvarpinum. Nú hoyra vit um, at »ættarbólkar« í tí miðafrikanska landinum Rwanda hava kríggjast so illa, at fleiri hundrad túsund fólk skulu vera dripin.

Málteigurinn tekur sér vanliga ekki af politiskum ella moralskum spurningum. Men her, eins og í Jugoslavía, kundi verið spurt: hvat gott hefur nationalisman gjört?

Tað málsliga í hesum føri er hetta: Hví skulu vit kalla 'stammu' fyrri 'ættarbólk'?

Málsøguliga er einki í vegin við orðinum 'stamma'. Tað er av góðari gamlari ætt, skylt við 'standa' og 'stavnur'. Í skógini hefur tað sama týðning sum 'bulur'. Men tað hefur eisini nógv arðar týðningar.

Ein stamma er nakað upprunaligt. Tað hefur við stovn at gera. Vit minnst indianarasøgurnar í okkara barnldomi. Har vóru sioux-stammur og aðrar stammur, og tað var øllum greitt, at tað her ekki var talan um nakran »ættarbólk«. Fleiri túsund indianarar kunnu vera væl og halda saman móti einum felags figginda, uttan at allir endiliga eru skyldmenn. Og tað er jú tað, sum liggur í orðinum 'ætt'.

Umframt orðið 'ætt' hava vit eisini 'slekt', sum er felagsgermanskt. Tað er skylt við 'sláa' og 'slag', og summi tosa (úverri, kanska) um, at tann og tann er av tí 'slagnum'.

Um orðið 'bólkur' upplýsir orðabókin (1961): mindre flok (aðskilt fra en større), grindabólkur; gruppe; Runsiavals-bólkur: navn på en gruppe viser om Karl den Store.

Orðið »ættarbólkur« má út frá hesum metast at vera eitt dupult mistak. Tutsiarnir og hinir í Rwanda eru hvørki skyldmenn ella 'en mindre flok'. Stammurnar í Afrika eru bundnar saman av øðrum bondum enn ættarbondunum, og summar av teimum eru so stórar, at tær telja milliónir.

At brúka orðið 'ættarbólkur' um drápsmenninar í Rwanda er líka skeið, sum tað er ófortjent heiðrandi, og harafturat er tað ekki í slekt við málfélisi.

C.

Arnhold Vegghamar í Listaskálanum

Far tær niðan í Skálan. Tað eru ikki óráð. Húsið er nýtt. Liggur væl í lendum. Veksur seg so hvørt inn í og saman við Viðarlundini.

Í løtuni og fram til 12. juni er framsýning av málningum Arnholds.

Arnhold er viðingur. Í ættarlóð Jústia í Eiðisvík grógva góðar gávur. Sagt varð, at Jústia var orðkringur og framúr maður. Ei undur í um uppi í fólkafærðini hongur frásagnarkynstur, skalda- og listagávur.

Innkomin í skálan sært tú beinanvegin, at hetta er nakað annað. Er øðrvísi enn hjá hinum. Ein upprunaligur farri tú kennist við – ofta frá teim sjálvlerdu og/ella sjálvbevístu – frá Steffan Danielsen, Tommy Arge, Páll Purkhús, Terja Skýlindal, Hans J. Glerfoss o.fl.

Arnhold hefur sitt eigna lag. Hann gongur so at siga á strondini listarliga og dugir tann kunst at lýsa tað hann sær og upplivir við viðkvæmum sinni og ber tað lífúllt fram.

Hann er ikki ein av teim, sum alsamt á tryggum lendi støðast á natúralistiskum fløtum. Heldur ikki ein av teim, sum partu skulu blaka seg á blotan – út á hitt villa, víða, ótømandi og abstrakta havið – har fáir eru førir fyrri

at rógva til lands.

Nei, tað sum hansara viðkvæma sál upplivir og gløgga eyga sær, evnar hann til – ofta í sterkum litum: bláum og grønum, gulum og reyðum. Har eru landsløg, bygdarløg, haga-myndir úr heimligum umhvørvi, hús og fólk, sum standa inntøkt og biða – bína ella bøla – yvir onkrum dúpari enn yvir dagsins meldur, okkurt sum á sín hátt ber við ævigu spurningar lívsins.

Margföld tykjust litbrigdini at fossa fram, og tó er ein merkiligur friður yvir teim – ofta við einari viðkvæmari ljóslind úr erva –.

Uppi í tíðini eru teir, sum – og einki er helst at siga til tað – liggja nakað tætt upp at okkara kanska størstu:

Ingálvi, Mikines, Rutt Smith og Hans Hansen o.t. Hinvegin eru tað teir, sum mest mála sum útlendingar, og har eru vit vituligt í tungum sjógvi og fáir førir fyrri at føra tann stóra fongin fram á torg.

Men so eru tað hinir. Teir ofta yvirsæddu. Teir, sum hvíla í sjálvum sær og geva okkum tað teir eiga. Og tað er gott, at pláss er til hesar og hesi eisini!

Um Arnhold er stutt at siga, at hann hefur hendringa hendur sum gull- og silvursmiður. Hann hefur teknað og málað í mong ár og var helst við á tí fyrsta listamálaraskeiðnum, sum Ingálvi, Jack Kampmann o.a. hildu í Havn fyrri mongum árum síðani.

Kanska tykjust myndir Arnholds einfaldar við fyrsta eygnabrá; men gev tær tol, gev tær stundir. Njót liitir og drøg. Kanna hvørt strok og litbrigdi um grønkandi ong og fjarbláu fjallagreini. Tað er jú andin, sum ger livandi, sum orðini drepa –.

Tí eitt er vist. Tá fert tú í minsta lagi eitt upplivsi ríkarí aftur at húsum.

Arnstein
10.06.94

Úr Orðafari :

SÆR VÆL ÚT

Vit hava gll lært í skúlanum og mong okkara eisini heima við hús, at til lýsingarorðið góður svarar hjá orðið væl. Til spurning sum: »Hvussu livir tú?« kann ljóða svarið: »Jú takk, eg livi væl«. Tí er tað ikki sárt hugðoytt at hoyra tíðindalesara hugagóðan siga um okkurt, ið vakurt var: »Gott! sær tað út!« Hann átti, var rætt atborið, at sagt: »Væl sær tað út!«

Til BLAÐSØLURNAR

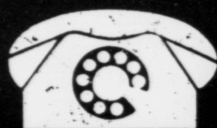
sosialurinn aftur ÚTSELDUR?

Boðið so beinanvegin frá á tlf. 11820.

Uttanfyri vanl. arbeiðstíð upplýsir telefonsvararin hvar ringjast skal fyrri at fáa fleiri bløð.

Tíðindablaðið SOSIALURIN

Tit ringja vit skriva

Ringið telefon

11820

BERGMENN
dunstónleikur íð dugir

JA!

Eg gerist haldari av Tíðindablaðnum Sosialinum og fáði blaðið 5 ferðir um viku. fyrri 225 kr./ársfj. (haldarar í Føroyum) fyrri 425 kr./ársfj. (haldarar í Danmark) Ymsir prísir fyrri onnur lond.

Til ber altíð at gerast haldari og goldið verður bert fyrri blaðini, ið eftir eru av ársfjórðinginum.

Navn:

Bústaður:

Bygd/býur:

Land:

Tlf.:

Kannað postverkinum

Ókeypis
Sosialurin
rindar
postgjaldið

64

Tíðindablaðið
SOSIALURIN
Postboks 76,
FR-110 Tórshavn

BBC

Leygardagur 11. juni

- 0.10 World Service News
- 0.25 The Business 2:10
- 1.00-8.00 World Service News every full Hour
- 1.25 Newsnight
- 2.25 The Business 2:10
- 3.25 Newsnight
- 4.25 Kilroy
- 5.25 Tracks 1:10
- 6.25 Antenna: »Fossil Heroes«
- 7.25 The Business 2:10
- 8.25 The late Show
- 9.00 Marlene Marlow investigates: »The Puddlethorpe Carnival Capers« 7:10
- 9.20 Spacejets: »The Edge of the Abyss«
- 9.35 The House of Gristle 8:9
- 10.00 Blue Peter
- 10.25 Kevin & Co. 6:6
- 10.35 Trooping the Colour
- 12.20 Grandstand
- 17.10 News from London
- 17.25 World News Week
- 17.55 Pop Quiz 4:8
- 18.30 Hit the Road 1:6

19.15 Paul Daniel's Magic Show 8:9

- 20.05 Screenplay: »Sin Bin«
- 21.10 Later with Jools Holland 4:7
- 22.05 Red Dwarf: »Justice« 2:6
- 22.35 The late Show
- 23.00 World Service News
- 23.25 UN World

Sunnudagur 12. juni

- 0.00-7.00 World Service News every full Hour
- 0.25 India Business Report
- 1.25 World News Week
- 2.25 India Business Report
- 3.25 Antenna: »Fossil Heroes«
- 4.25 Kilroy
- 5.25 One Foot in the Past 1:10
- 6.25 India Business Report
- 7.25 Top Gear
- 8.00 Faith to Faith: »Story of a Community« 2:8
- 8.15 Breakfast with Frost
- 9.15 Playdays
- 9.35 Why did the Chicken? 7:10
- 9.50 Incredible Games
- 10.15 Blue Peter
- 10.40 The Movie Games
- 11.05 A likely Lad 5:6
- 11.30 County File
- 12.00 World News Week
- 12.30 News from London
- 12.35 On the Record
- 13.30 Eastenders Omnibus
- 14.50 Young Musician of the Year: »Woodwind Finals«
- 15.30 In the Garden
- 15.45 Time with Benjamin 5:7
- 16.35 999 Special: »Young Life-savers«
- 17.05 Tracks 4:10
- 17.35 Telling Tales: »The Car Thief's Tale« 8:8
- 18.05 News from London
- 18.25 Sweet Inspiration 1:6
- 19.00 Open All Hours 6:11
- 19.30 Love on the Branch Line 1:4
- 20.20 999 7:10
- 21.10 Sport '94
- 22.00 World Service News
- 23.00 Heart of the Matter: »Out of their Mind« 1:6
- 23.35 The late Show

Mánadagur 13. juni

- 0.00-5.00 World Service News every full Hour
- 0.25 World Business Report
- 1.25 The Money Programme
- 2.25 World Business Report
- 3.25 On the Record
- 4.25 The Money Programme
- 5.25 Floyd on France: »Burgundy«
- 6.00 Business Breakfast